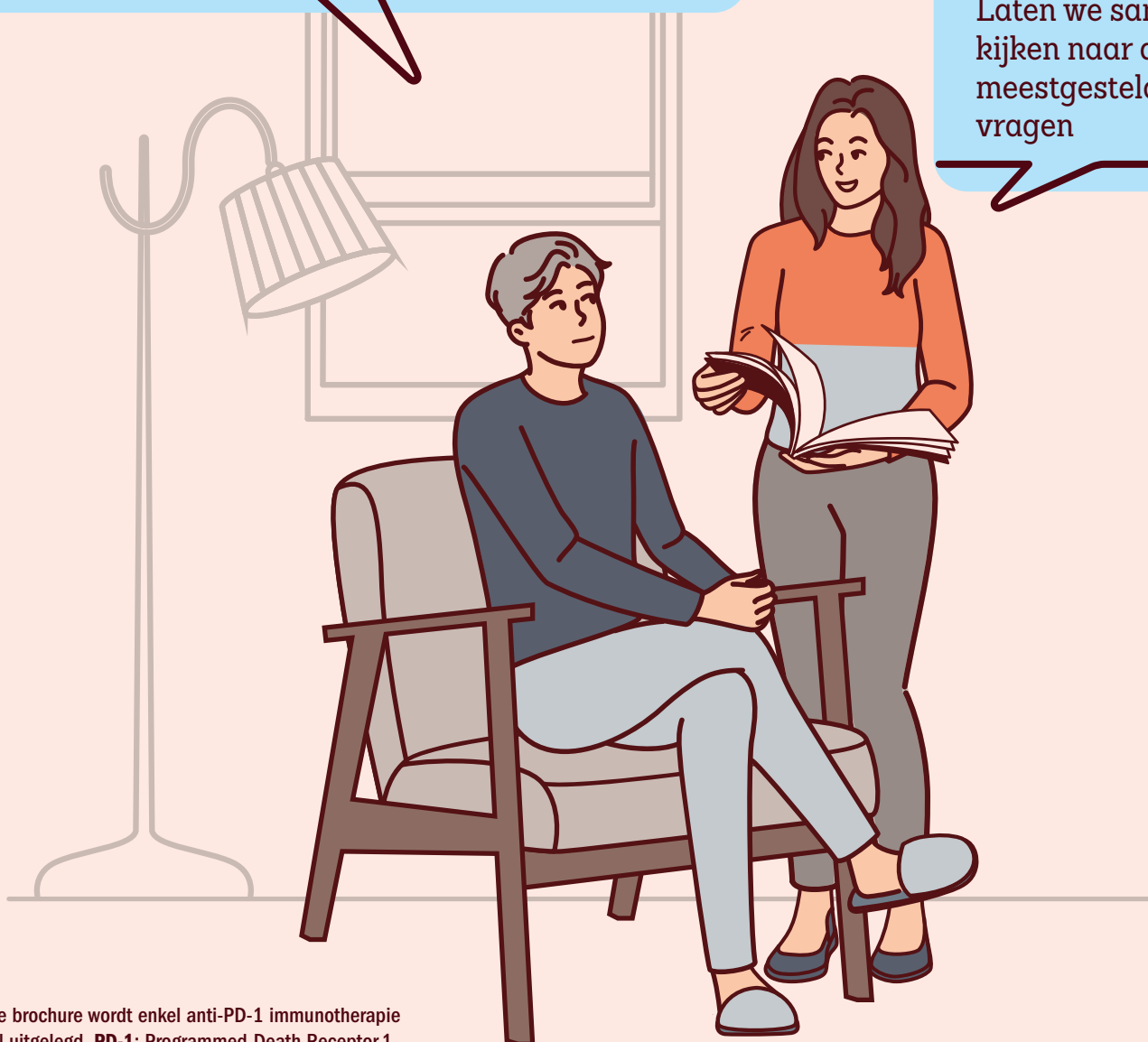

BEHANDELING
VAN MELANOOM

Wat is immunotherapie?*

Laten we samen
kijken naar de
meestgestelde
vragen

*In deze brochure wordt enkel anti-PD-1 immunotherapie
in detail uitgelegd. **PD-1**: Programmed-Death Receptor 1

Je persoonlijk werkdocument

Deze folder is je persoonlijk werkdocument. Aarzel niet om alvast je naam, telefoon, e-mail en postadres hieronder in te vullen. Achteraan in de brochure kan je ook de contactgegevens van je behandelend team noteren. Vergeet niet om hun gegevens aan te vullen naarmate je hen leert kennen.

Mijn contactgegevens

.....

.....

.....

.....

.....

Hallo,

Na de diagnose van kanker staat je wereld op zijn kop. Je hoofd zit vol met vragen, maar waar kan je antwoorden vinden? Op het internet staat heel veel informatie, maar dokter Google is niet altijd je beste raadgever. Hoe kan je weten welke informatiebronnen je kan vertrouwen?

Om jou hierbij te helpen werd deze folder ontwikkeld, samen met andere kankerpatiënten en hun begeleiders. De bedoeling is zeker niet om je te overladen met een hoop wetenschappelijke informatie, maar wel om een antwoord te bieden op de meestgestelde vragen.

Tijdens je behandelingstraject is het vooral zeer belangrijk om een goede communicatie te hebben met je medisch team. Om dit te vergemakkelijken hebben we verschillende plaatsen voorzien in de brochure waar je notities kan nemen en je vragen noteren.

Notities

Schrijf hier al je opmerkingen en vragen neer. Op die manier kan je ze gemakkelijk bespreken met je zorgverleners.

Welke informatie vind ik in deze brochure?

1. Wat is een melanoom?

- p.8 Wat is de huid?
- p.10 Wat is een melanoom?
- p.11 Wat zijn de verschillende soorten melanoom?
- p.11-17 Welke zijn de verschillende stadia van melanoom?

2. Hoe kan melanoom behandeld worden?

- p.20 Wat gebeurt er tijdens de behandeling?
- p.22-28 Welke types behandelingen zijn er?

3. Waarom melanoom met immunotherapie behandelen?

- p.32 Welke rol speelt het immuunsysteem in ons lichaam?
- p.33 Hoe werkt het immuunsysteem?
- p.35 Hoe kunnen melanoomcellen aan het immuunsysteem ontsnappen?
- p.36 Hoe werkt immunotherapie?

4. Wat zijn de bijwerkingen van immunotherapie?

- p.39 Waarom kunnen er bijwerkingen optreden?
- p.40 Welke zijn de meest voorkomende bijwerkingen?
- p.41 Wat te doen in geval van bijwerkingen?

Aanvullende informatie

- p.44 Andere interessante websites
- p.47 Referenties

1.

Wat is een melanoom?

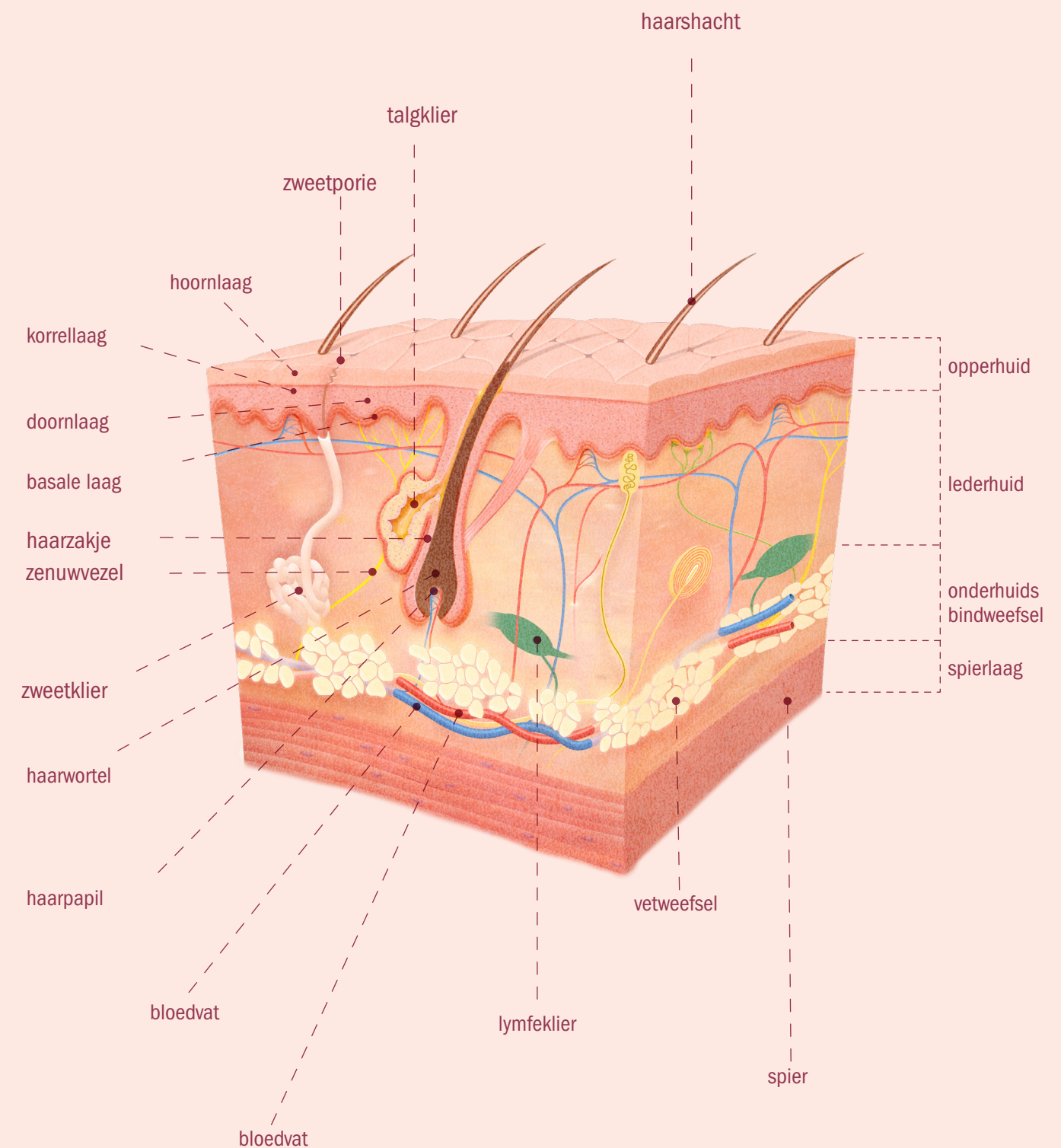
Wat is de huid?

De huid is het grootste orgaan van ons lichaam en heeft verschillende belangrijke functies. Ze dient als een beschermende barrière tussen de binnenkant van het lichaam en de buitenwereld en speelt een erg belangrijke rol in onze gezondheid. De huid bestaat uit drie hoofdlagen: de opperhuid (**epidermis**), de lederhuid (**dermis**) en het onderhuidse bindweefsel (**subcutis**). Deze lagen werken samen om het lichaam te beschermen tegen invloeden van buitenaf en helpen bij het reguleren van de lichaamstemperatuur.

Opperhuid (epidermis): De buitenste laag van de huid, de opperhuid, is ook verantwoordelijk voor de productie van melanine, via de melanocyten, het pigment dat onze huidskleur bepaalt en beschermt tegen schadelijke UV-stralen.

Lederhuid (dermis): De middelste laag van de huid, die bestaat uit collageen en elastine.

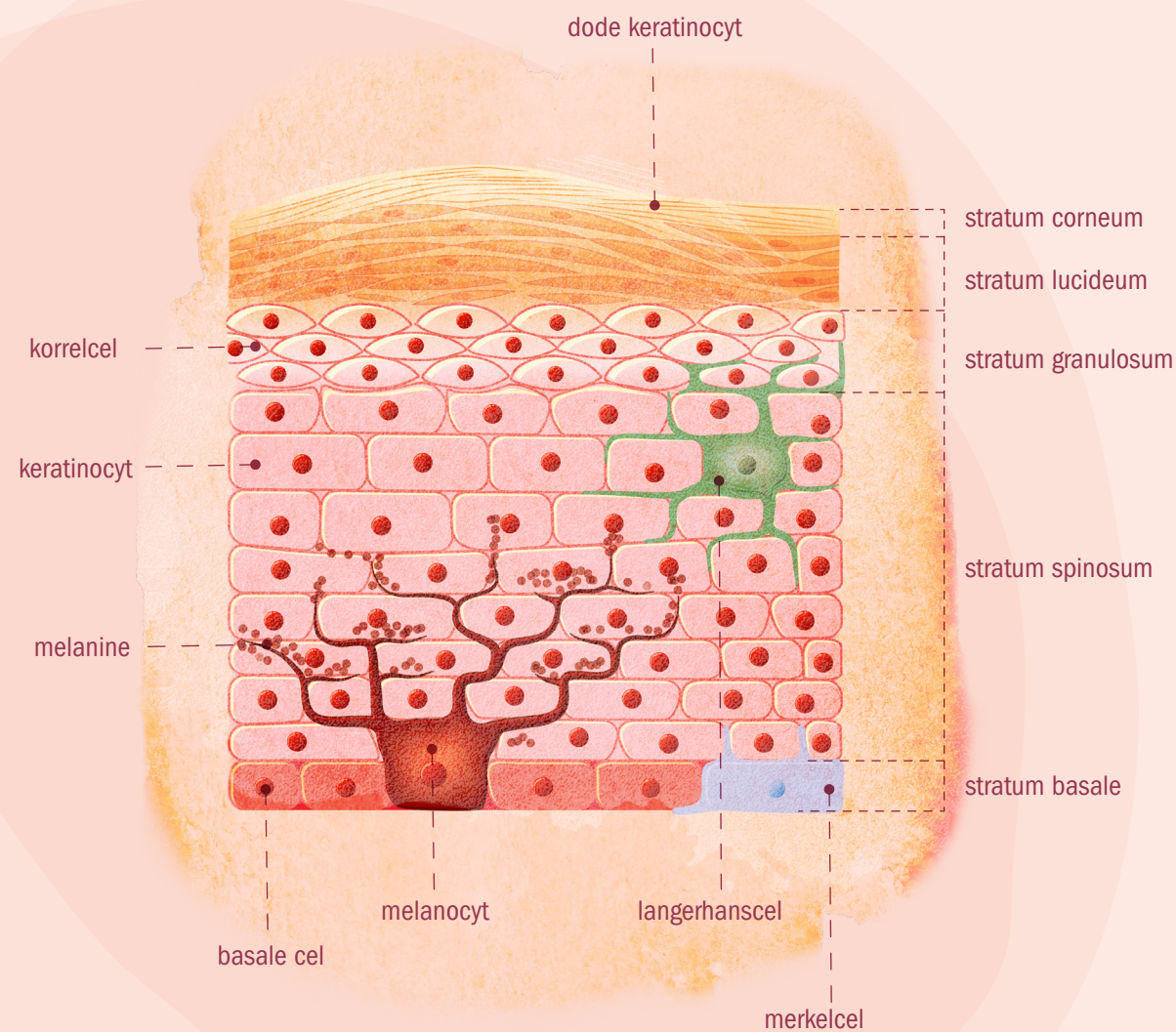
Onderhuidse bindweefsel (hypodermis): De diepste laag van de huid, die voornamelijk bestaat uit vet en bindweefsel.^{1,2}

Wat is een melanoom?

Wat is een melanoom?

Het melanoom ontwikkelt zich uit de zogenaamde “melanocyten”, dat zijn cellen voornamelijk aanwezig in de huid, waar ze zorgen voor de kleur of pigmentatie. Wanneer deze cellen ongecontroleerd beginnen te groeien ontwikkelt zich een “melanoom”, welke een snelgroeiende en kwaadaardige vorm van kanker is.²

Wat zijn de verschillende soorten melanoom?

De meeste melanomen ontstaan in de huid en kunnen zich daardoor over het hele lichaam bevinden. Een zeldzame vorm van melanoom op de huid is het zogenoemde acraal melanoom. Hierbij komt het melanoom voor op bijvoorbeeld de voetzool, op de handpalm of onder de nagel. Deze vorm van melanoom is gevaarlijk omdat deze vaak pas laat wordt opgemerkt.

Naast de huid kan een melanoom ook ontstaan in het oog, of binnenin het lichaam (mucosaal), maar deze vormen van melanoom zijn eerder zeldzaam. In deze brochure bespreken we enkel het melanoom dat op de huid voorkomt.³

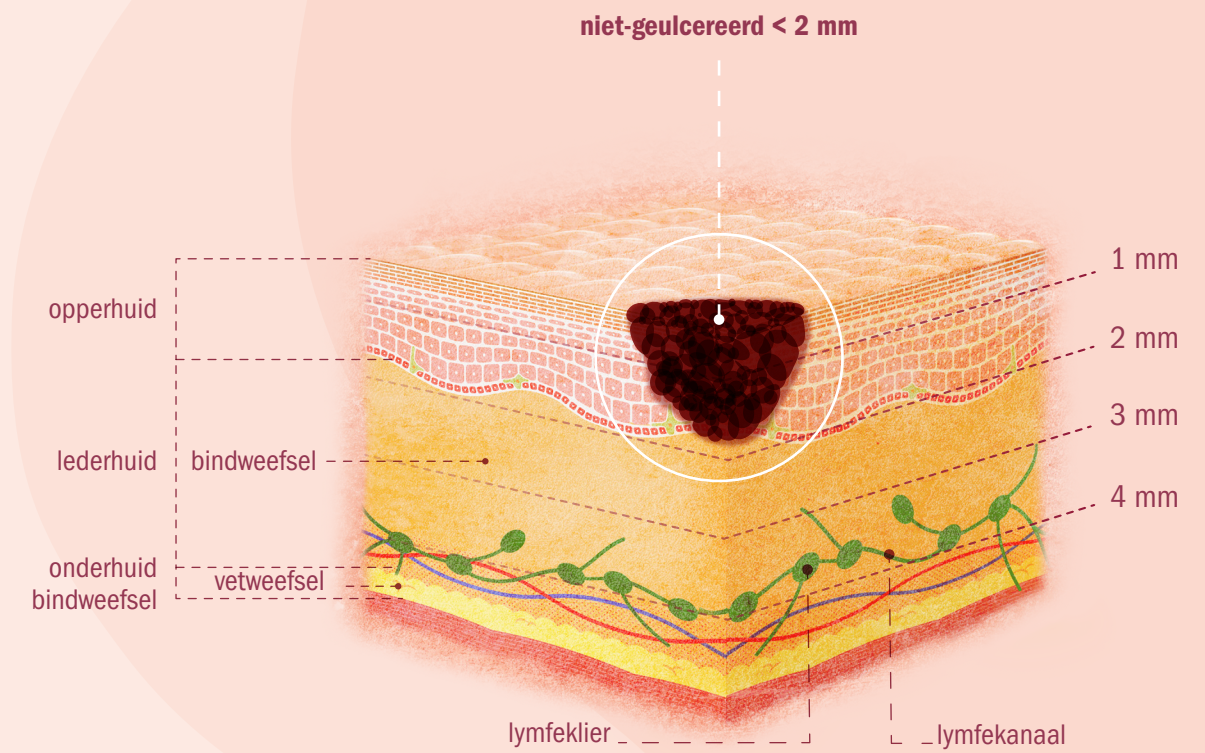
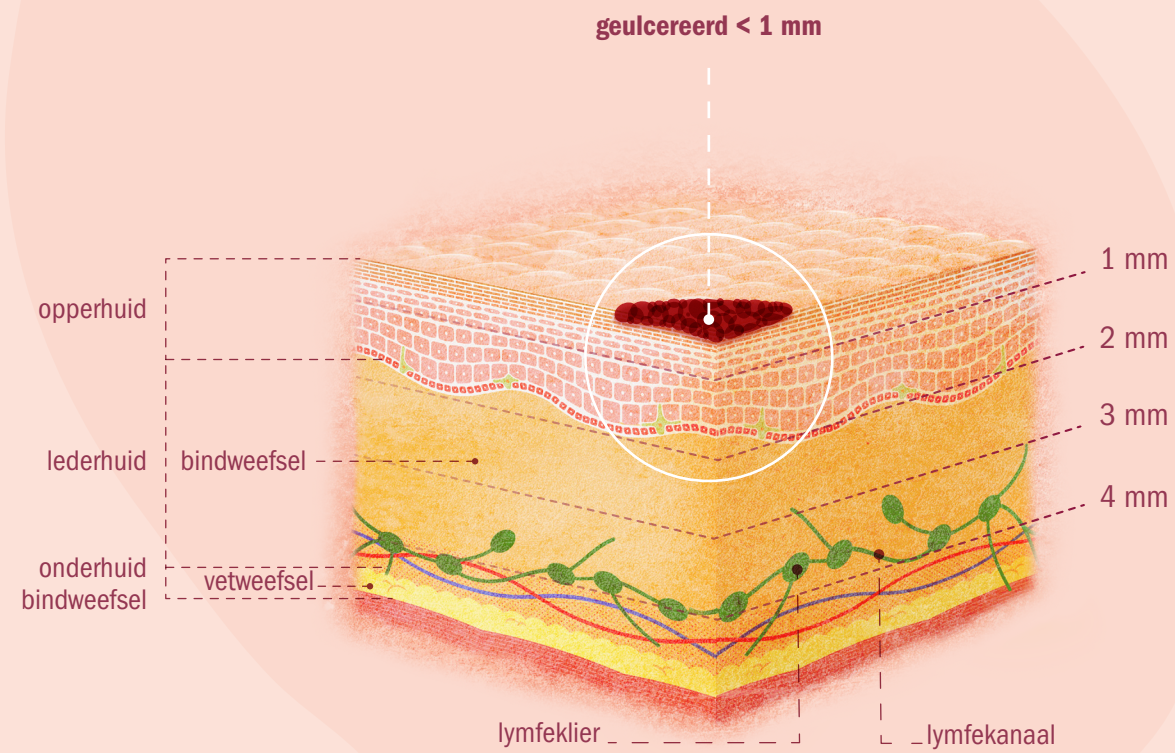
Welke zijn de verschillende stadia van melanoom?

Om het stadium te bepalen onderzoekt je arts:

- De dikte en structuur van het melanoom. Naast de dikte van het melanoom en hoe diep het in de huid is gegroeid, is het ook belangrijk of het melanoom “geulcereerd” is. “Ulceratie” of “zweervorming” wil zeggen dat een soort van wonde wordt gevormd op het melanoom.
- Of er kankercellen in de lymfeklieren en/of andere organen aanwezig zijn, dit noemt men uitzaaiingen. Een uitzaaiing van een kanker kan via de lymfevaten en/of bloedvaten gebeuren.⁴

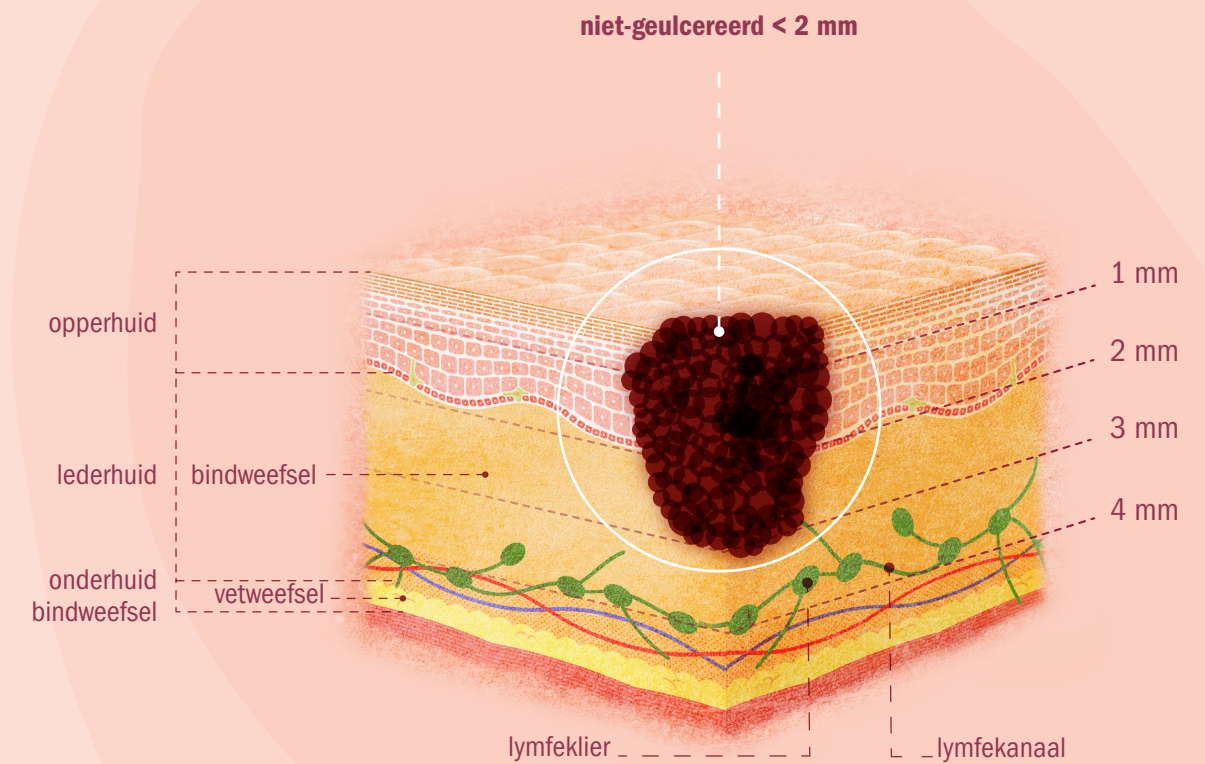
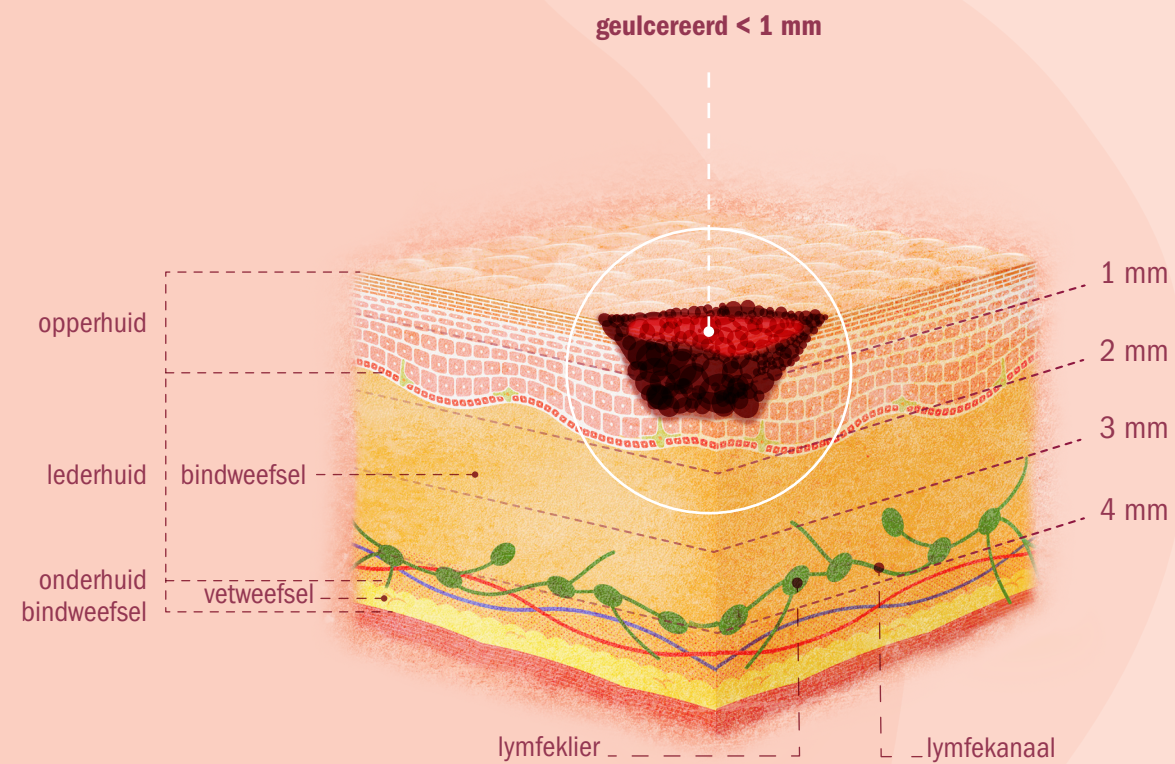
Stadium 1

- Het melanoom bevindt zich enkel in de huid en is niet uitgezaaid
- De dikte van het melanoom is **beperkt tot 1 mm** (geulcereerd) **of 2 mm** (niet-geulcereerd).
- De meeste melanomen worden ontdekt in stadium.¹ Deze hebben wel de beste prognose.^{4,5}

Stadium 2

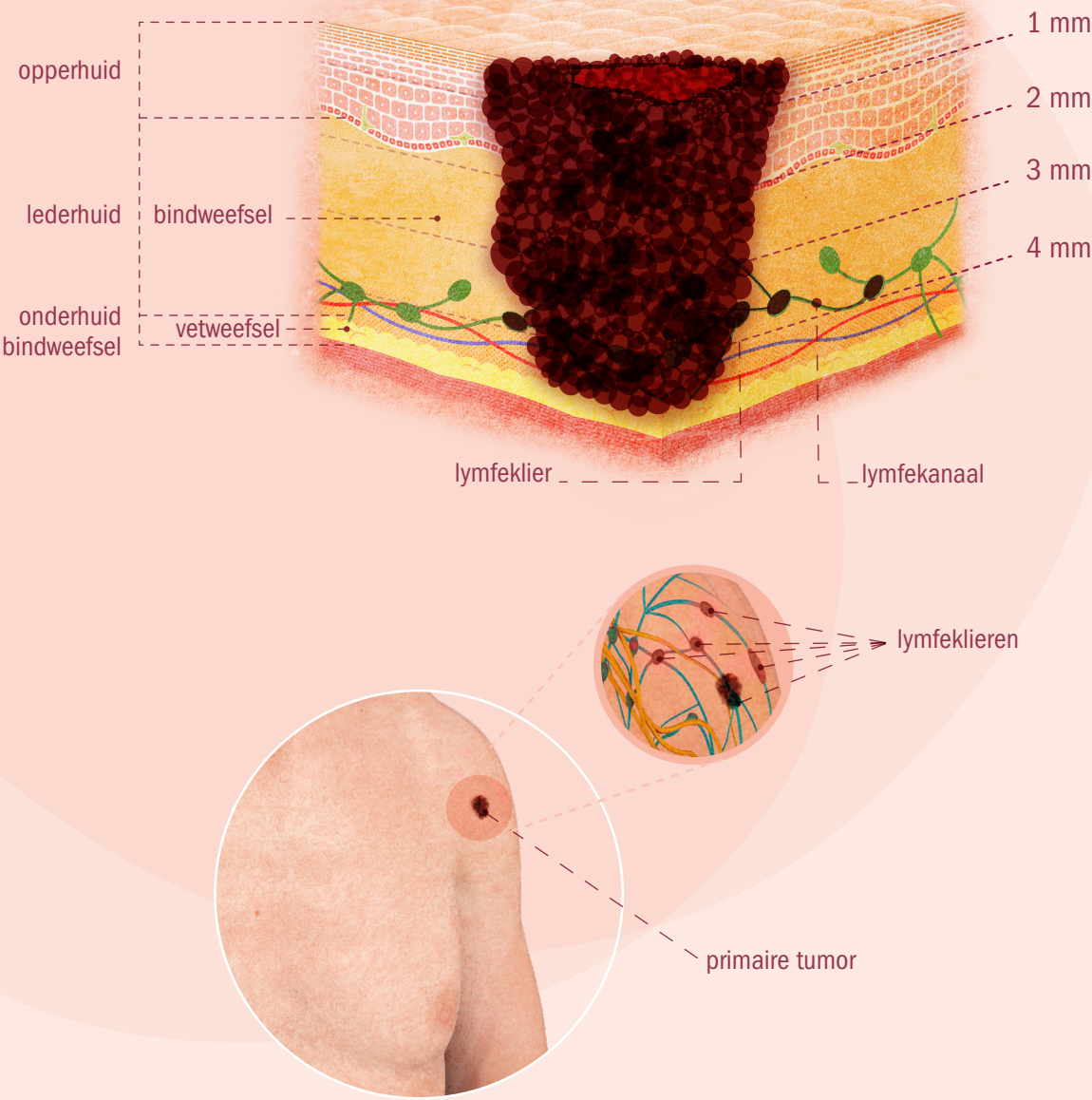
- Het melanoom bevindt zich **enkel in de huid** en is niet uitgezaaid
- In stadium 2 zitten dikkere melanomen, **vanaf 1 mm** (geulcereerd) **of vanaf 2 mm** (niet-geulcereerd) dik.^{4,5}

Wat is een melanoom?

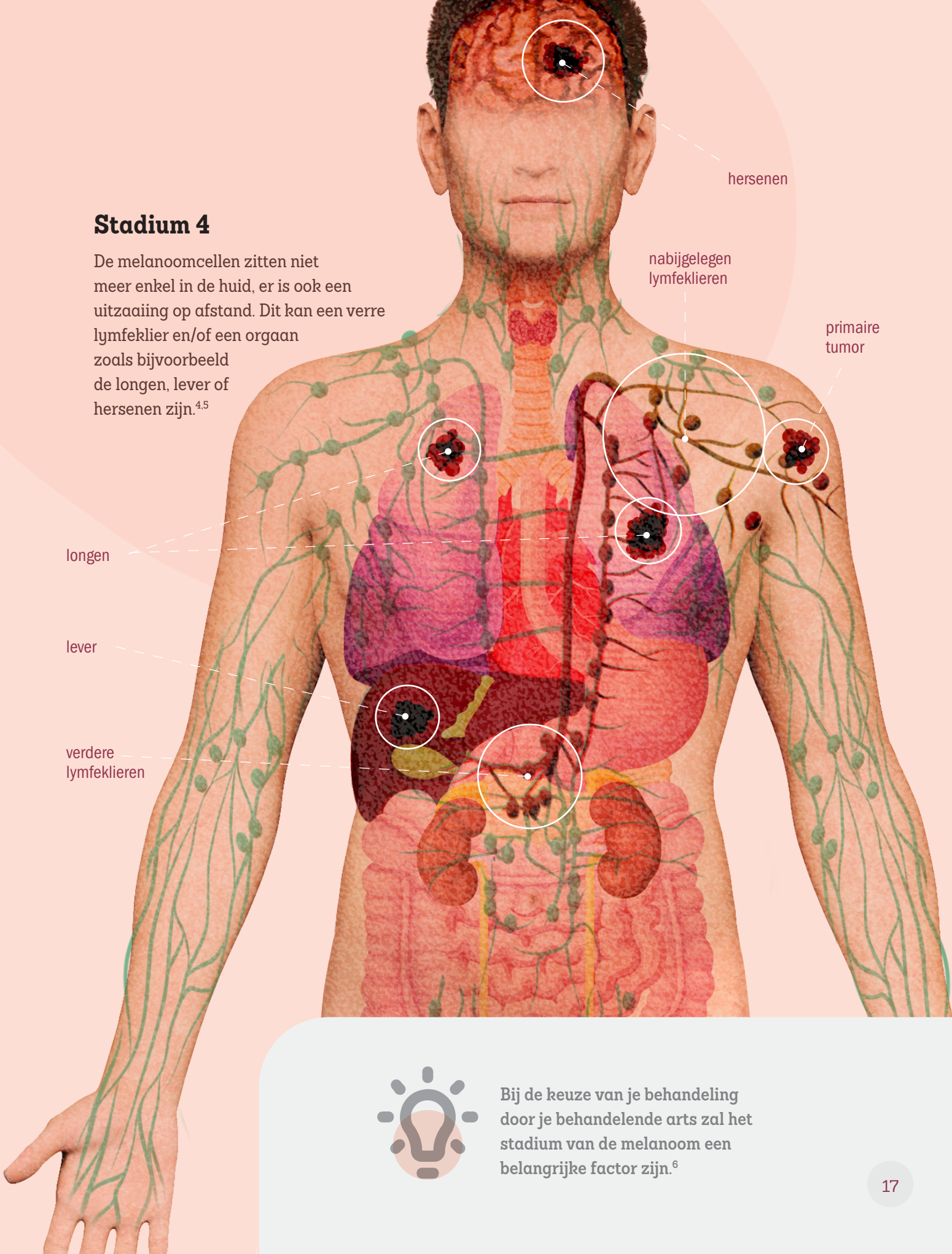
Stadium 3

De melanoomcellen zitten **niet meer enkel in de huid**, maar ook in de **naburige lymfeklieren**. Er zijn geen uitzaaiingen naar andere organen of verre lymfeklieren.^{4,5}

Stadium 4

De melanoomcellen zitten niet meer enkel in de huid, er is ook een uitzaaiing op afstand. Dit kan een verre lymfeklier en/of een orgaan zoals bijvoorbeeld de longen, lever of hersenen zijn.^{4,5}

Bij de keuze van je behandeling door je behandelende arts zal het stadium van de melanoom een belangrijke factor zijn.⁶

Notities

Schrijf hier al je opmerkingen en vragen neer. Op die manier kan je ze gemakkelijk bespreken met je zorgverleners.

Lined area for taking notes on page 18.

Lined area for taking notes on page 19.

Aanvullende informatie

Wil je graag meer weten over melanoom?
Bezoek dan zeker de volgende websites:

- De stichting tegen kanker:
Op de hoofdpagina van www.kanker.be en klik op de tab “alles over kanker”, en selecteer vervolgens “types kanker” en klik verder op “melanoom”
- Gezondheidszorgwetenschap:
Op de hoofdpagina www.gezondheidszorgwetenschap.be, klik op de tab “patiëntenrichtlijnen” en vervolgens op “H”, “Huidkanker:

2.

Hoe kan melanoom behandeld worden?

Wat gebeurt er tijdens de behandeling?

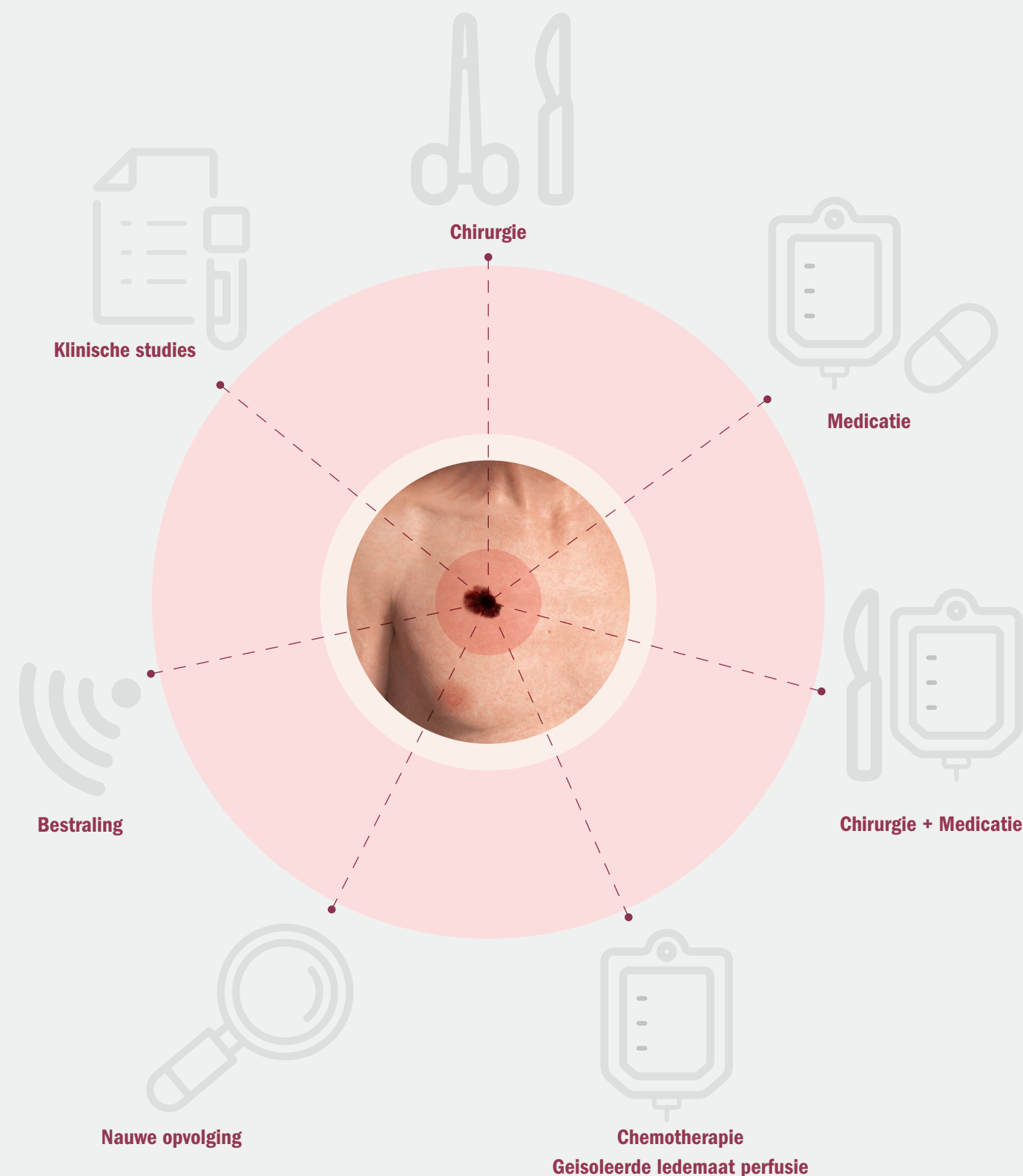
Een kankerbehandeling heeft tot doel om de kankercellen:

- weg te snijden (chirurgie)
- te vernietigen (medicatie, radiotherapie)
- hun groei te stoppen (medicatie, radiotherapie)

Op de rechterpagina vind je een algemeen overzicht van de mogelijke behandelingen van melanoom.^{6,7}

Een team van artsen, met verschillende specialisaties (dermatoloog, radioloog, chirurg, oncoloog, patholoog, radiotherapeut...) zal onderling overleggen over de beste behandeling, aangepast aan je specifieke situatie. Dit gebeurt tijdens een multidisciplinair oncologisch consult (MOC).⁶

In bepaalde gevallen kan je dokter beslissen om het melanoom na de operatie niet actief te behandelen. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn als de tumor klein is of als je gezondheid geen actieve behandeling toelaat.

Welke types behandelingen zijn er?

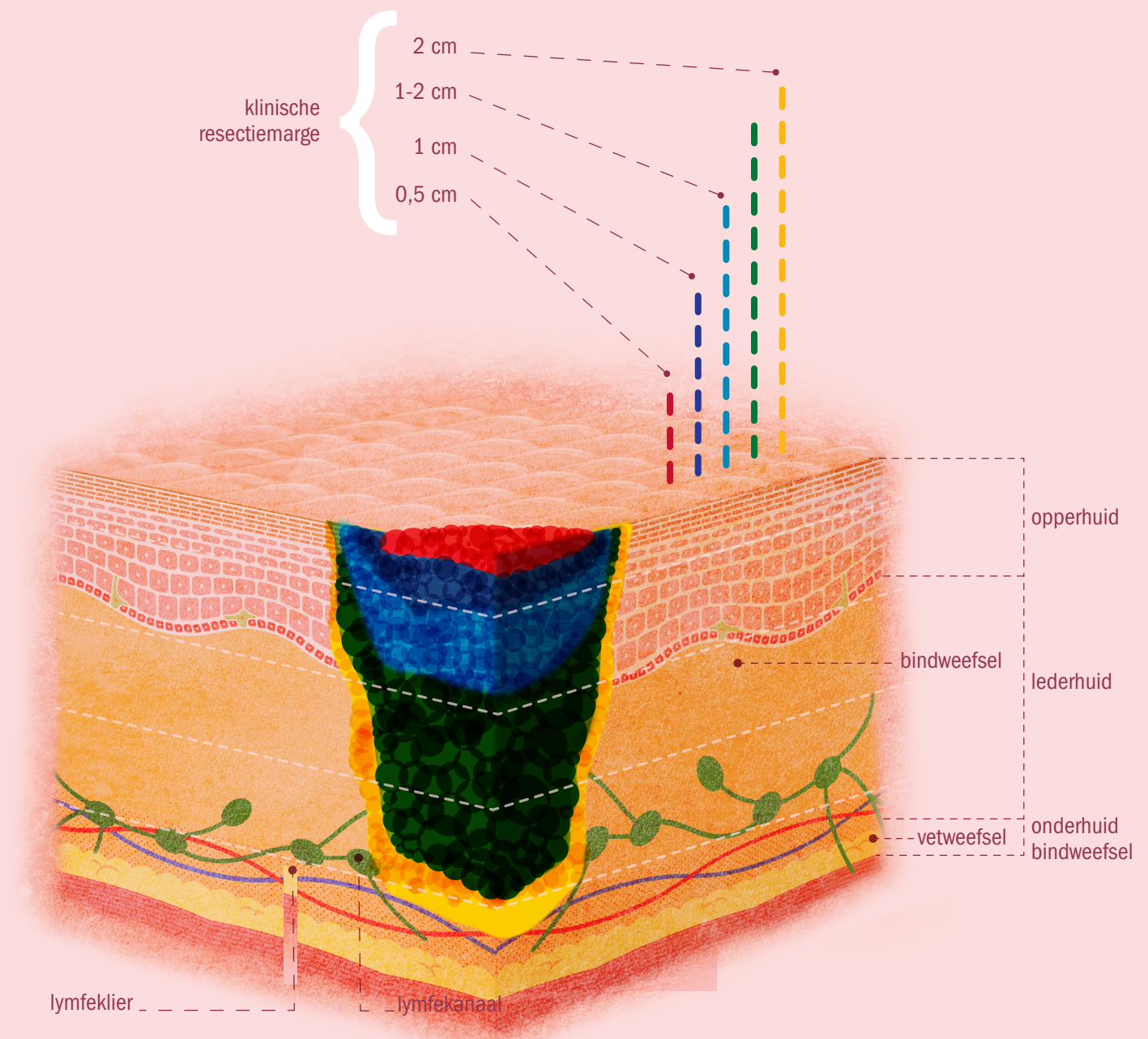
Voor de behandeling van melanoom bestaan er verschillende therapeutische strategieën: Nauwe opvolging zonder actieve behandeling, lokale behandeling, systemische behandeling, combinatie van lokale en systemische behandeling en nieuwe therapeutische strategie (klinische studie). Wanneer de tumor beperkt is tot de huid is de meest voorkomende behandeling, het gedeeltelijk of volledig verwijderen van het melanoom via chirurgie (lokale behandeling). Voor meer gevorderde tumoren wordt meestal medicatie toegediend (systemische therapie).^{6,7}

1. Lokale behandelingen

Concentreert zich op de plaats waar de tumor zich bevindt en het gebied errond.

Chirurgie voor melanoom

Wanneer mogelijk zal het melanoom worden weggesneden. Het weggesneden melanoom wordt dan door een specialist bekeken om het stadium te kunnen bepalen. Meestal is het nodig nog een tweede keer te opereren. Dit doet een arts om zeker te zijn dat al het melanoomweefsel weg is. Een ander soort ingreep dat mogelijks nodig is, is het zoeken van de poortwachterklier. Hiervoor wordt een speciale vloeistof ingespoten op de lokatie waar het melanoom aanwezig was om de lymfeklier te zoeken naar waar het melanoom draineert. Deze klier wordt dan onderzocht op de aanwezigheid van melanoomcellen. Naast het onderzoek van de poortwachterklier kan ook beslist worden om bijkomende lymfeklieren te verwijderen. (Ook bij uitzaaiingen kan beslist worden om te opereren).⁷

Chemotherapie / Geïsoleerde ledemaat perfusie

Dit is een procedure waarbij chemotherapie naar een afgezonderd ledemaat wordt gestuurd om melanoomcellen te behandelen. Dit gebeurt door het afsluiten van bloedvaten naar en van het getroffen gebied, zodat de chemotherapie enkel het aangetaste gebied bereikt en de gezonde weefsels beschermd worden. Deze behandeling wordt tegenwoordig erg zelden toegepast.¹⁶

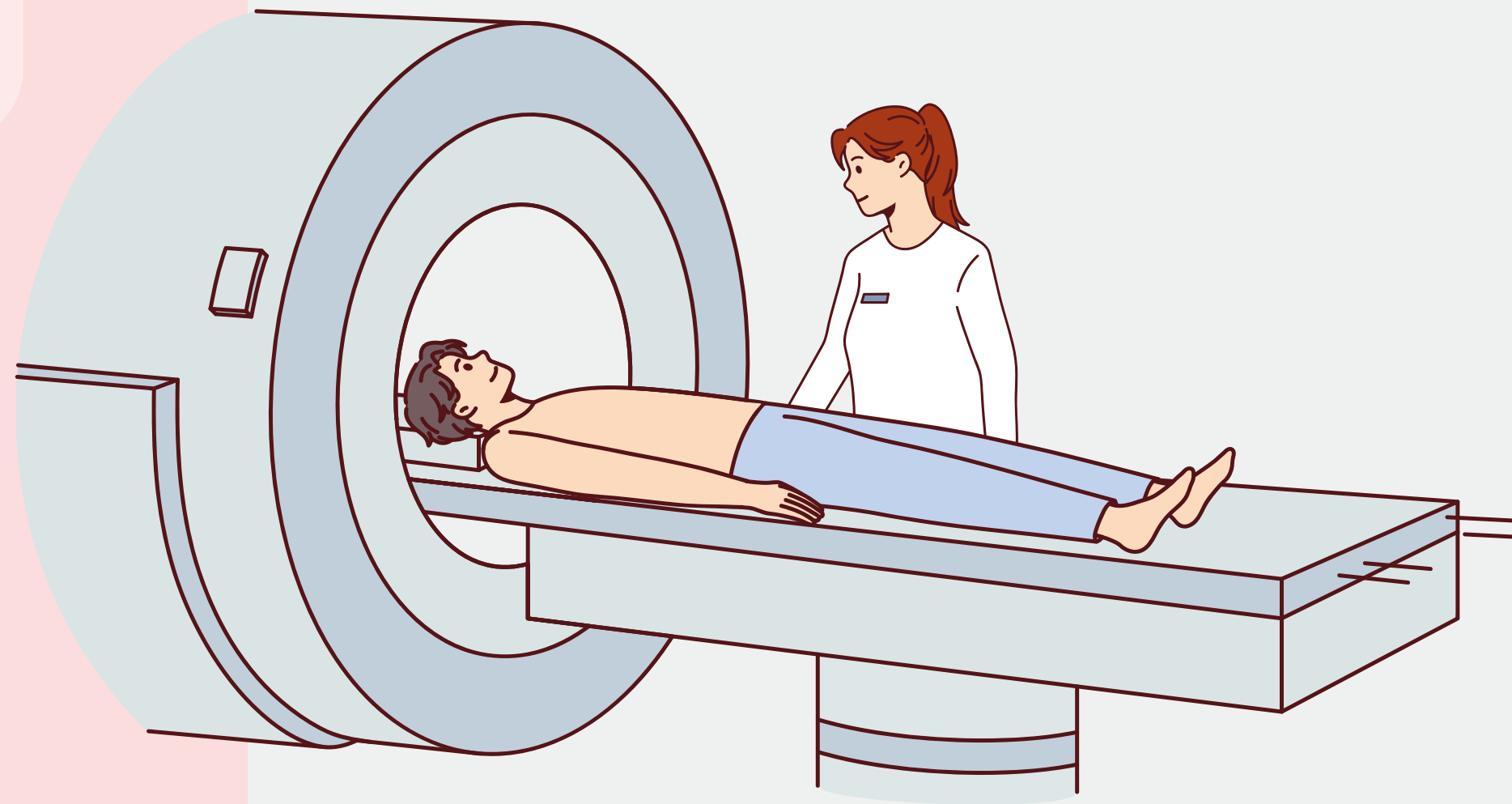
Radiotherapie

Tijdens een behandeling met bestraling (radiotherapie) worden stralen specifiek op de kanker gericht. De stralen beschadigen de kankercellen, waardoor hun groei stopt of afremt. Radiotherapie wordt weinig gebruikt ter behandeling van een lokaal melanoom, maar wel voor de behandeling van uitzaaiingen, voornamelijk deze in de hersenen.⁹

2. Nauwe opvolging

Zeer regelmatige doktersbezoeken en onderzoeken

Tijdens een nauwe opvolging van de kanker wordt geen actieve behandeling toegediend. Je arts zal zeer regelmatige afspraken en onderzoeken plannen om je kanker **van zeer nabij op te volgen door middel van beeldvorming** (echo, CT scan, MRI).⁸

3. Systemische behandeling

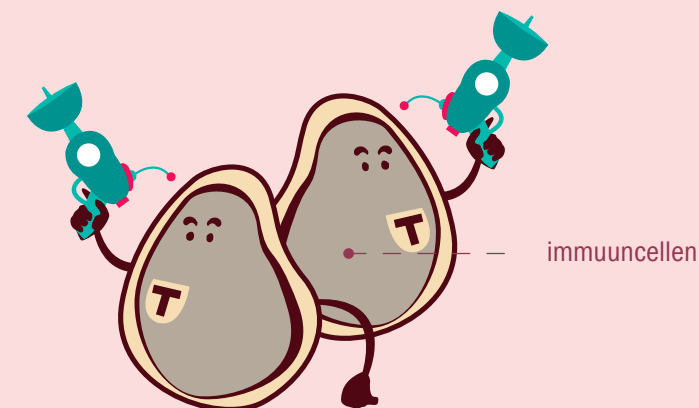
In tegenstelling tot lokale therapieën, die zich specifiek richten op de tumor, bereiken systemische (of algemene) behandelingen het hele lichaam.⁹

Medicatie

Melanoom kan behandeld worden met antikankergeneesmiddelen, deze zullen de **groei** van de kankercellen **remmen** of de kankercellen doen **afsterven**. In het algemeen reageert melanoom niet op de klassieke chemotherapie, daarom worden geneesmiddelen met een ander werkingsmechanisme toegediend. De dokter schrijft medicatie voor die op een gerichte manier bepaalde genen blokkert (doelgerichte therapie) of die het immuunsysteem stimuleert om de kankercellen aan te vallen (immunotherapie).⁹

Doelgerichte therapie

Doelgerichte therapie is specifiek gericht op genetische veranderingen die bijdragen aan de groei en ontwikkeling van melanoomcellen. Ongeveer de helft van alle melanomen hebben veranderingen in het BRAF-gen, en er zijn doelgerichte therapieën beschikbaar die deze veranderingen aanvallen, genaamd BRAF+/-MEK inhibitoren.⁹

Immunotherapie

Deze therapie **stimuleert het immuunsysteem om de kankercellen aan te vallen**. Dit type therapie wordt in meer detail uitgelegd verder in de brochure (hoofdstuk 3 p.33).

4. Klinische studies

Klinisch-wetenschappelijk onderzoek

Elke dag zijn onderzoekers in de weer om melanoom beter te begrijpen. Dit laat toe om **nieuwe therapieën** te ontwikkelen. Klinische studies zijn de enige manier waarop onderzoekers kunnen nagaan of een nieuwe behandeling, zoals een nieuw geneesmiddel, veilig en werkzaam is bij de mens.¹¹

Opgelet, niet al deze behandelingen zijn voor iedereen een goede keuze. Je behandelend team zal met jou de opties bespreken die gepast zijn voor je specifieke situatie en het meest geschikte behandelingsplan opstellen.⁹

Gezonde voeding

**Voldoende
lichaamsbeweging**

Veel rusten

Voldoende slapen

Mindfulness

Yoga¹⁰

en vragen neer. Op die manier
ken met je zorgverleners.

Wil je graag meer weten over de behandeling van melanoom?
Bezoek dan zeker de volgende websites:

- De stichting tegen kanker:
Op de hoofdpagina van www.kanker.be en klik op de tab “Alles over kanker”, en selecteer vervolgens “Types kanker”, klik verder op “Melanoom” en ga dan naar “Behandelingen”
- Gezondheidszorg:
Op de hoofdpagina www.gezondheidszorg.be, klik op de tab “Patiëntenrichtlijnen” en vervolgens op “H”, “Huidkanker: melanoom”
- Meer informatie over lopende klinische studies in België kan u vinden op:
www.heyleys.be - Clinicaltrials.gov, pre-filteren op melanoma
[www.clinicaltrials.gov/search?](http://www.clinicaltrials.gov/search?Cond=Melanoma&locStr=Belgium&country=Belgium&distance=50)
[Cond=Melanoma&locStr=Belgium&country=Belgium&distance=50](http://www.clinicaltrials.gov/search?Cond=Melanoma&locStr=Belgium&country=Belgium&distance=50)

3.

Waarom immunotherapie gebruiken om kanker te behandelen?

Laten we nu meer in detail bekijken waarom kanker met immunotherapie behandeld kan worden. Om dit te begrijpen is het belangrijk de rol van het immuunsysteem goed te verstaan.

Welke rol speelt het immuunsysteem in ons lichaam?

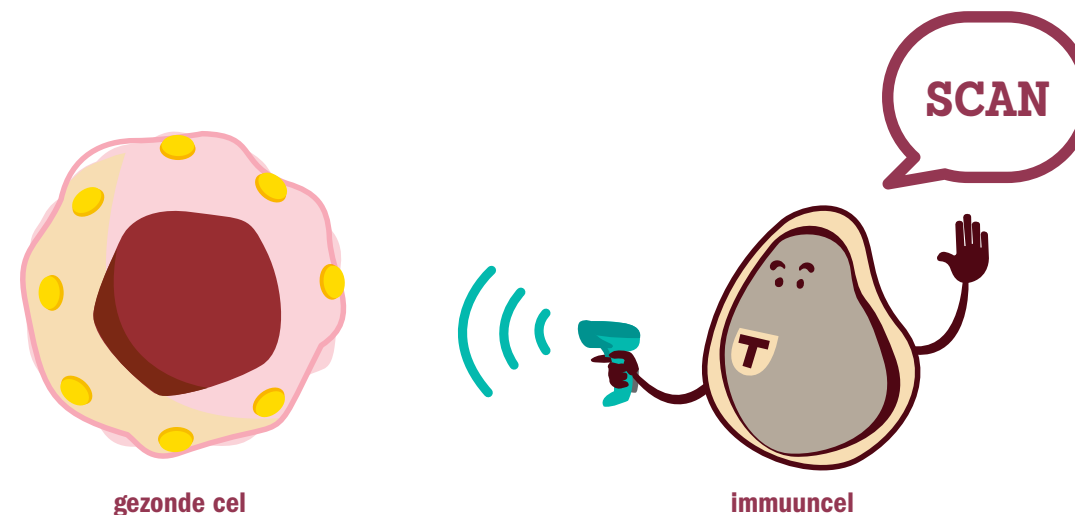
Het immuunsysteem kan gezien worden als een goed georganiseerd leger, dat ons lichaam beschermt.

Belangrijke soldaten zijn de **T-cellen**, dit zijn immuuncellen die continu op patrouille zijn in ons lichaam en alle cellen scannen die ze tegenkomen. Ze kunnen de goede van de slechte cellen onderscheiden door de codes op hun oppervlak te lezen.

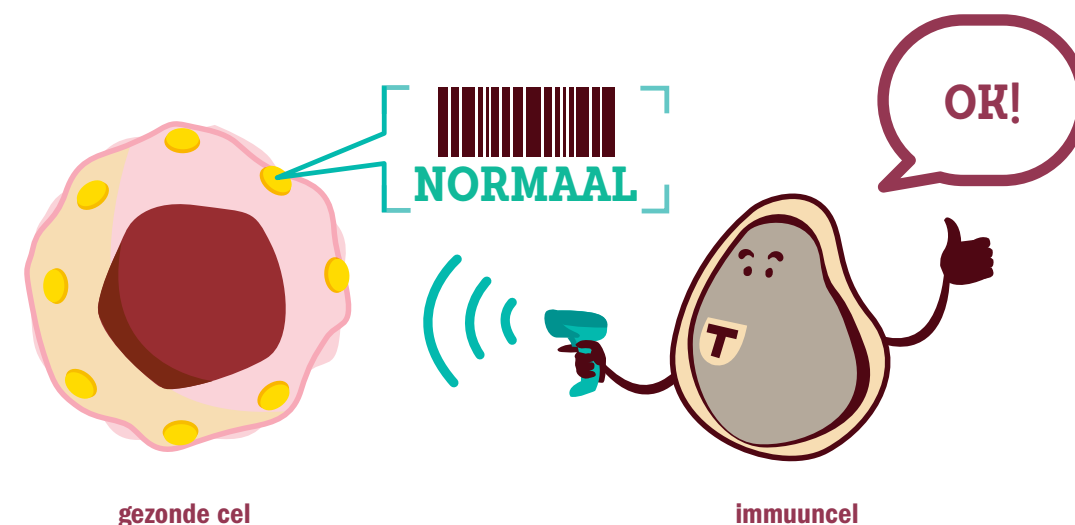
Hoe werkt het immuunsysteem?

Gezonde cellen worden met rust gelaten

Wanneer een immuuncel een gezonde cel scant, geeft dit de code «normaal».

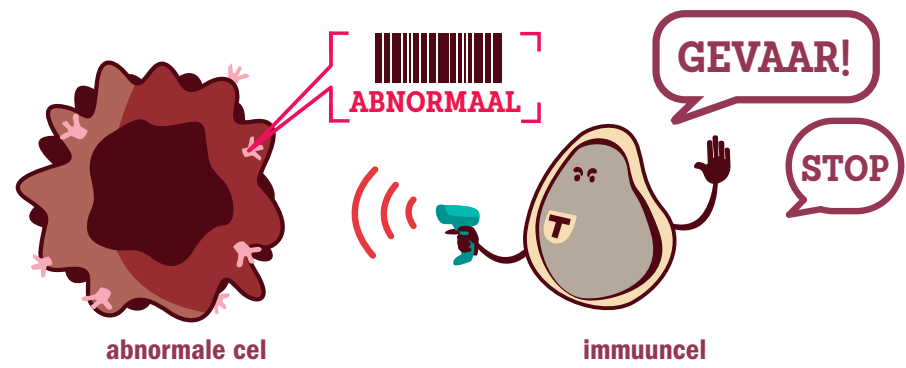
De immuuncel zal de gezonde cel negeren en zijn patrouille hervatten.

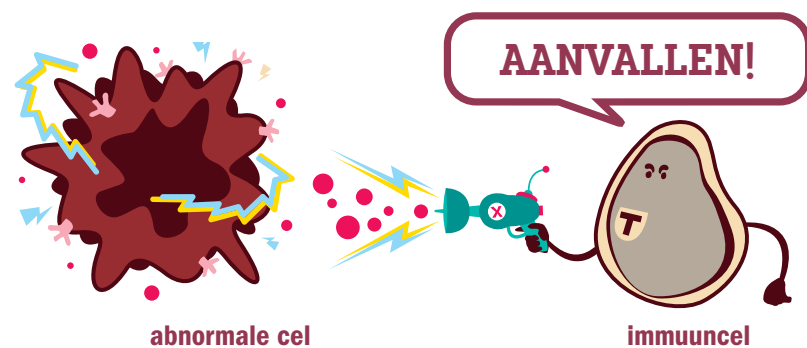
Hoe werkt het immuunsysteem?

Abnormale cellen worden vernietigd

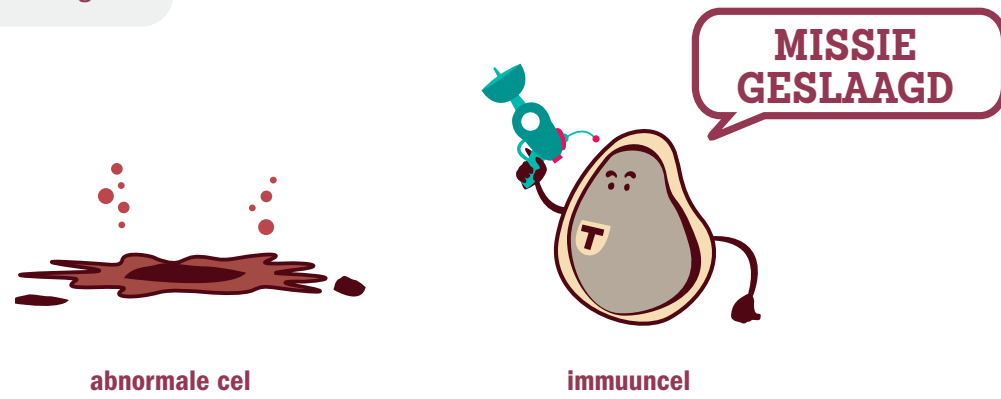
Wanneer een immuuncel een bedreiging scant, leest de code «abnormaal».

De immuuncel zal de bedreiging aanvallen...

... en vernietigen

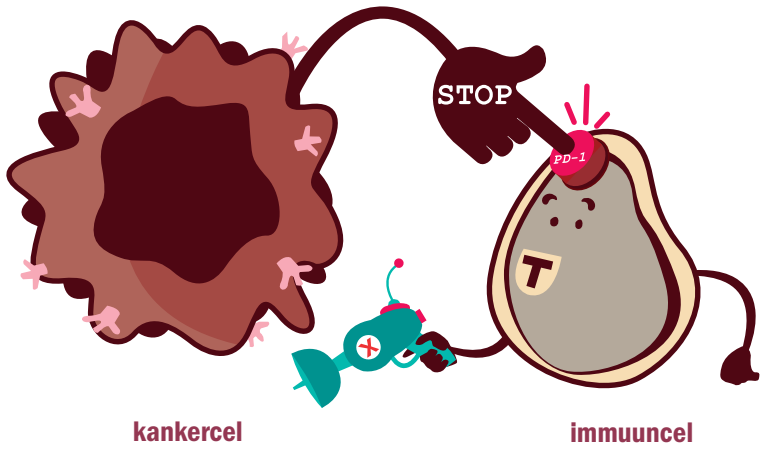

Een bedreiging kan bijvoorbeeld een bacterie of een virus zijn dat het lichaam is binnengedrongen, maar dit kan ook een cel van ons eigen lichaam zijn die zich abnormaal gedraagt, zoals een kankercel.

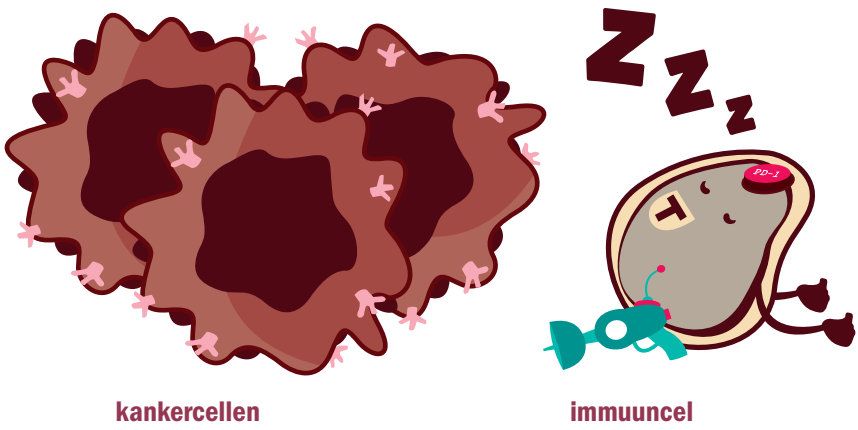
Hoe kunnen kankercellen ontsnappen aan het immuunsysteem?^{11,12}

Kankercellen zetten de immuuncellen op "non-actief"

Tijdens de ontwikkeling van een kanker, leren de kankercellen om aan het immuunsysteem te ontsnappen. Een mechanisme dat vaak gebruikt wordt door kankercellen is een "STOP signaal" waarmee ze op de "UIT-knop" van de immuuncellen kunnen duwen.

Hierdoor vallen de **immuuncellen in slaap** en kunnen de kankercellen ongestoord verder delen en zich verspreiden in het lichaam.

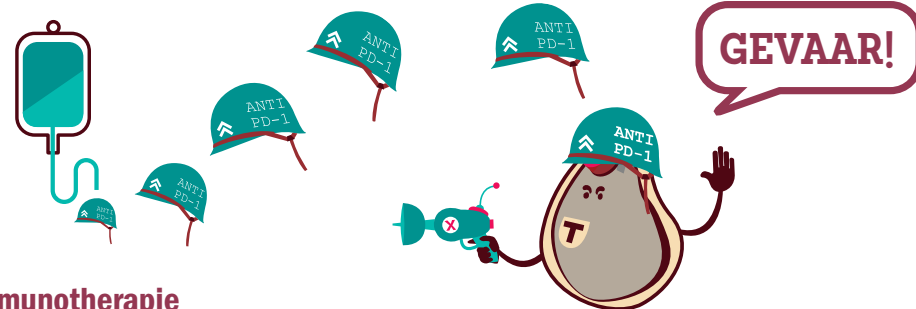

In de medische terminologie wordt de "UIT-knop" ("Programmed-Death Receptor 1"), afgekort **PD-1**, genoemd. De "UIT-knop" PD-1 wordt ook een checkpoint genoemd omdat deze de activiteit van de immuuncellen regelt.

Hoe werkt immunotherapie?¹¹⁻¹³

Immunotherapie heractiveert het immuunsysteem

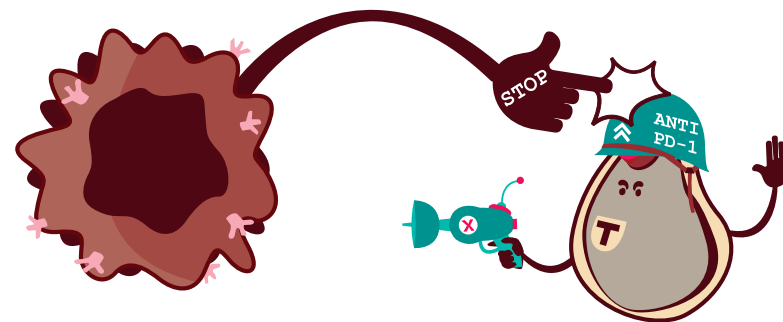
Immunotherapie zal de **immuuncellen extra uitrusting** geven, die hun "UIT-knop" beschermt.

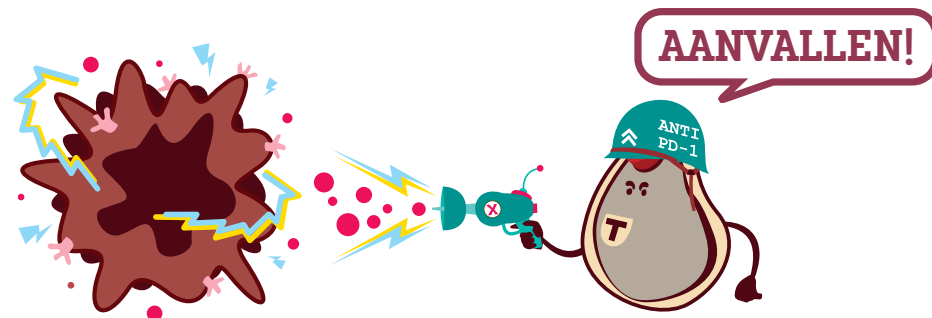
immunotherapie
Extra uitrusting voor de immuuncel

immuuncel

Hierdoor kunnen ze **niet meer uitgezet** worden door de kankercellen.

kankercel**immuuncel**

De immuuncellen blijven actief en zullen de kankercellen aanvallen.

kankercel**immuuncel**

Dit type immunotherapie blokkeert de “UIT-knop” PD-1 op de immuuncel. Daarom wordt deze **anti-PD-1 therapie** (of checkpointremmer) genoemd. Er bestaan andere types van immunotherapie, maar deze worden in deze brochure niet in detail besproken.

Notities

Hier kan u al uw opmerkingen en vragen noteren, maar ook uw bezorgdheden en ongerustheden. Dit kan u helpen om er nadien gemakkelijker over te praten met uw zorgverleners.

Wat zijn de meest voorkomende bijwerkingen ?¹⁵

Algemeen welzijn

Ongewone moeheid
of zwakte

Spijsverteringsstelsel

Diarree (soms met
bloed of slijmvlies),
hevige buikpijn

Huid

Jeuk, huiduitslag

Longen

Kortademigheid,
hoesten

Hormonale verstoring

Vermoeidheid,
gewichtsverlies,
misselijkheid/braken,
overmatige dorst of
eetlust, overmatig
en/of vaak urineren.

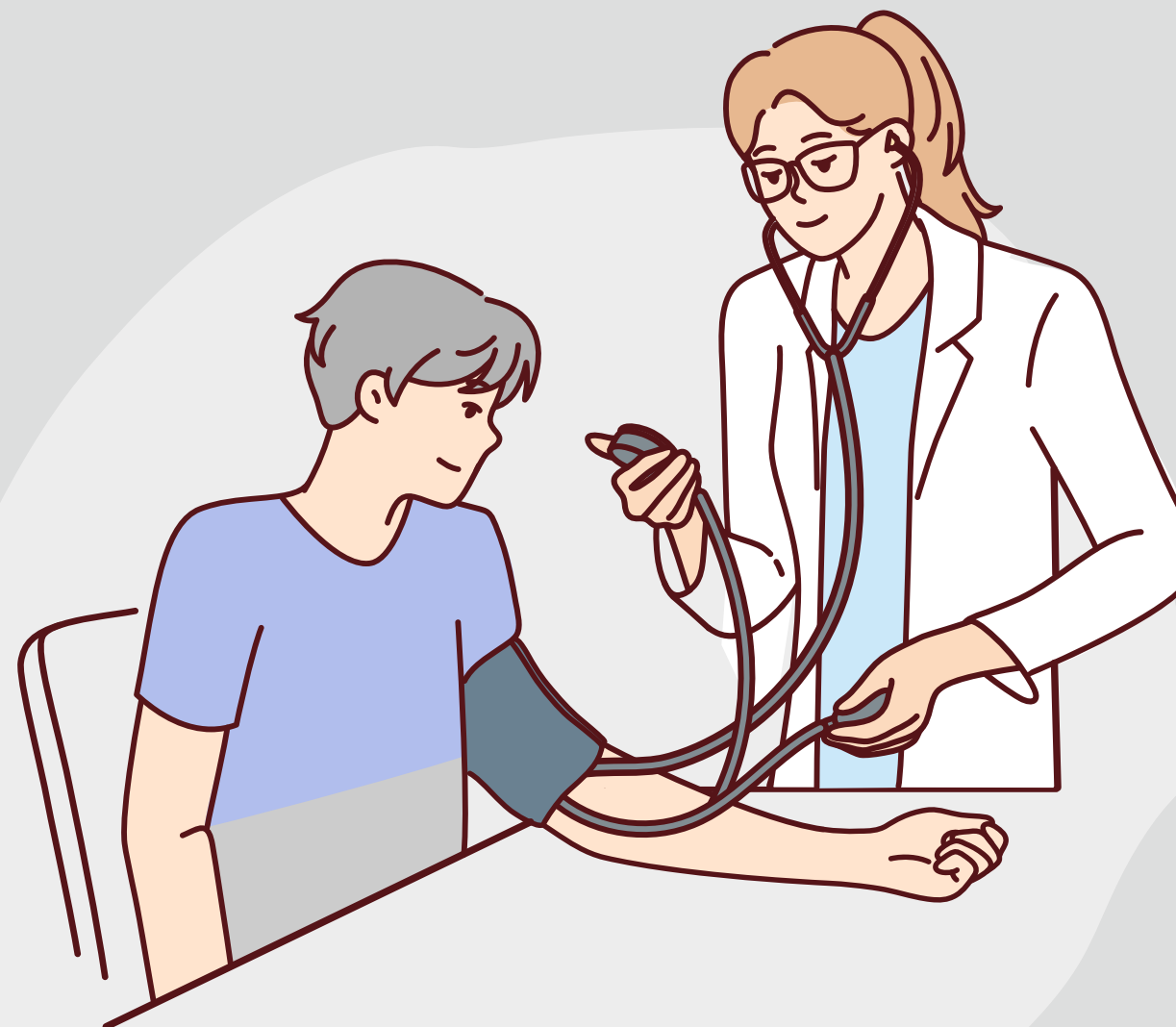
Andere minder frequente symptomen

Hoofdpijn, verwardheid,
spierzwakte of -pijn,
gevoelloosheid, pijnlijke
of gezwollen gewrichten,
onverklaarde koorts,
snel blauwe plekken
krijgen, verminderd
gezichtsvermogen

Wat te doen in geval van bijwerkingen?¹⁵

Jijzelf zal het snelste merken wanneer er iets niet pluis is in je lichaam. Het is heel belangrijk dit te **melden aan je medisch team**. Zij zijn experts in immunotherapie en zullen je kunnen vertellen wat je klachten betekenen en hoe je deze kan verlichten. Ze zullen bijvoorbeeld bepaalde aanpassingen in je dagelijkse routine aanraden of een zalf of geneesmiddel voorschrijven. **Een snelle aanpak van de bijwerking is essentieel.**

Dit om de klachten te verlichten, maar ook om te voorkomen dat de symptomen zouden verergeren en uiteindelijk zouden leiden tot het stopzetten van de behandeling.

Notities

Schrijf hier al je opmerkingen en vragen neer. Op die manier kan je ze gemakkelijk bespreken met je zorgverleners.

Lined area for taking notes on page 40.

Lined area for taking notes on page 41.

Aanvullende informatie

Wil je graag meer weten over de mogelijke bijwerkingen van immunotherapie? Bezoek dan zeker de volgende website:

- European Society for Medical Oncology (ESMO): www.esmo.org/for-patients/patient-guides/immunotherapy-sideeffects
Rechts van het document kan u klikken op: "NL| Bijwerkingen van immuuntherapie en de aanpak ervan: gids voor patiënten".

Aanvullende informatie

Andere interessante websites

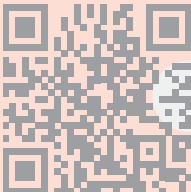
Hieronder vind je nog andere, nuttige informatiebronnen die je kunnen ondersteunen na je kankerdiagnose:

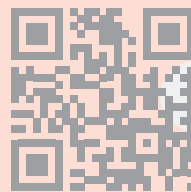
Klare Kijk op Kanker
Kanker uitgelegd op maat van de patiënt

Stichting tegen Kanker
Patiëntenhulp van de Stichting tegen kanker

Kom op tegen kanker
Patiëntenhulp van Kom op tegen kanker

Patiëntenorganisatie in België voor melanoom

Je zorgverleners

Tijdens je behandelingstraject leer je verschillende zorgverleners kennen. Zij werken allemaal samen aan je behandeling. Noteer hier de contactgegevens en de functie van je behandelend team als geheugensteuntje.

Dermatoloog

Oncoloog

Huisarts

.....		
.....		
.....		
.....		
.....		
.....		

.....		
.....		
.....		
.....		
.....		
.....		

Notities

Schrijf hier al je opmerkingen en vragen neer. Op die manier kan je ze gemakkelijk bespreken met je zorgverleners.

References

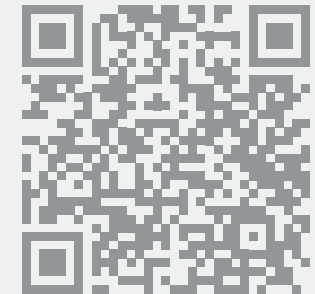
1. Agarwal S, Krishnamurthy K. Histology, Skin. [Updated 2023 May 1]. In: StatPearls [Internet]. Treasure Island (FL): StatPearls Publishing; 2024 Jan-. Available from: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK537325/>
2. <https://www.cancer.org/cancer/types/melanoma-skin-cancer/about/what-is-melanoma.html> - Date of access - 03.04.2024.
3. <https://www.curemelanoma.org/about-melanoma/types> - Date of access - 03.04.2024.
4. <https://www.cancer.org/cancer/types/melanoma-skin-cancer/detection-diagnosis-staging/melanoma-skin-cancer-stages.html> - Date of access - 03.04.2024.
5. <https://www.cancer.org/cancer/types/melanoma-skin-cancer/treating.html> - Date of access - 03.04.2024.
6. National comprehensive cancer network (NCCN). NCCN guidelines for patients. Melanoma. www.nccn.org/patients/guidelines/content/PDF/melanoma-patient.pdf (Page 29-30) - Date of access: 03.04.2024.
7. National comprehensive cancer network (NCCN). NCCN guidelines for patients. Melanoma. www.nccn.org/patients/guidelines/content/PDF/melanoma-patient.pdf (Page 31-35) - Date of access: 03.04.2024.
8. National comprehensive cancer network (NCCN). NCCN guidelines for patients. Melanoma. www.nccn.org/patients/guidelines/content/PDF/melanoma-patient.pdf (Page 68) - Date of access: 03.04.2024.
9. National comprehensive cancer network (NCCN). NCCN guidelines for patients. Melanoma. www.nccn.org/patients/guidelines/content/PDF/melanoma-patient.pdf (Pages 35-38) - Date of access: 03.04.2024.
10. <https://melanomapatients.org.au/wellness-hub/mindfulness-relaxation/> - Date of access: 03.04.2024.
11. National comprehensive cancer network (NCCN). NCCN guidelines for patients. Melanoma. www.nccn.org/patients/guidelines/content/PDF/melanoma-patient.pdf (Page 39) - Date of access: 03.04.2024.
12. National comprehensive cancer network (NCCN). NCCN guidelines for patients. Melanoma. www.nccn.org/patients/guidelines/content/PDF/melanoma-patient.pdf (Page 36) - Date of access: 03.04.2024.
13. Urology Care. What is the Immune System and How Does it Work with Cancer? www.urologyhealth.org/urology-a-z/i/immunotherapy-and-bladder-cancer - Date of access 03.04.2024.
14. Iranzo P, Callejo A, Assaf JD, Molina G, Lopez DE, Garcia-Illescas D, Pardo N, Navarro A, Martinez-Marti A, Cedres S, Carbonell C, Frigola J, Amat R, Felip E. Overview of Checkpoint Inhibitors Mechanism of Action: Role of Immune-Related Adverse Events and Their Treatment on Progression of Underlying Cancer. *Front Med (Lausanne)*. 2022 May 30;9:875974. doi: 10.3389/fmed.2022.875974. PMID: 35707528; PMCID: PMC9189307.
15. European Society for Medical Oncology (ESMO). Patient guide on immunotherapy-related side effects and their management. www.esmo.org/for-patients/patient-guides/immunotherapy-side-effects - Date of access 04.2024.
16. National comprehensive cancer network (NCCN). NCCN guidelines for patients. Melanoma. www.nccn.org/patients/guidelines/content/PDF/melanoma-patient.pdf (Page 59) - Date of access: 03.04.2024.
17. Society for Immunotherapy of Cancer (SITC) clinical practice guideline on immunotherapy for the treatment of melanoma. www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC10603365/pdf/jitc-2023-006947.pdf (Page 1-3) - Date of access 03.04.2024

Digitale versie brochure

Heb je graag een digitale versie van deze brochure?

Deze bekom je zo:

- **Scan deze QR** code met je smartphone:

- Typ dit adres in je internetbrowser en klik vervolgens op " Patiëntenmateriaal ":
<https://www.msdconnect.be/nl/people-connect/>

**Patients
included**

Dit materiaal is enkel bestemd voor informatieve doeleinden en vervangt het advies of de raad van uw arts of apotheker niet. Gelieve het advies van uw zorgverlener te vragen en te vertrouwen.

Deze brochure werd ontwikkeld in samenspraak met patiënten, hun begeleiders en vertegenwoordigers van patiëntenorganisaties en werd inhoudelijk gevalideerd door zorgverleners.

MSD Belgium BV, Vorstlaan 25, 1170 Brussel, België
BE-OOC-00103 Date of last revision 09/2025